ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)
z 21. apríla 2005 *

Vo veci C-267/03,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Högsta domstolen (Švédsko) z 10. apríla 2003 a doručený Súdnemu dvoru 18. júna 2003, ktorý súvisí s trestným konaním vedeným proti

Lars Erik Staffan Lindberg,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans (spravodajca), sudcovia C. Gulmann, R. Schintgen, G. Arestis a J. Klučka,

generálny advokát: F. G. Jacobs,
tajomník: H. von Holstein, zástupca súdneho tajomníka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 7. októbra 2004,

* Jazyk konania: švédčina.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— pán Lindberg, v zastúpení: C.-G. Tauson, advokat,

— švédska vláda, v zastúpení: A. Kruse, splnomocnený zástupca,

— francúzska vláda, v zastúpení: R. Loosli-Surrans, splnomocnená zástupkyňa,

— portugalská vláda, v zastúpení: L. Fernandes a A. P. Barros, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci J. da Cruz Vilaça, advogado,

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: K. Manji, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci M. Demetriou, barrister,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: L. Ström van Lier, splnomocnená zástupkyňa,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 16. decembra 2004,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 1 smernice Rady 83/189/EHS z 28. marca 1983, ktorou sa ustanovuje postup poskytovania informácií v oblasti technických noriem a predpisov (Ú. v. ES L 109, s. 8), v znení zmenenom a doplnenom smernicou Európskeho parlamentu a Rady 94/10/ES z 23. marca 1994 (Ú. v. ES L 100, s. 30) (ďalej len „smernica 83/189").

2 Prejudiciálna otázka bola predložená v súvislosti s trestným konaním proti pánovi Lindberg, ktorý bol obvinený, že porušil švédske predpisy o lotériách tým, že verejne usporadúval hazardné hry prostredníctvom určitých hracích automatov.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

3 Článok 1 smernice 83/189 stanovuje:

„Na účely tejto smernice platia nasledujúce vymedzenia pojmov:

1) ‚výrobok' je každý priemyselne vyrábaný výrobok a každý poľnohospodársky výrobok ...;

2) ‚technická špecifikácia' je špecifikácia obsiahnutá v dokumente upravujúcom charakteristiky, ktoré sa od výrobku vyžadujú, ako je napríklad stupeň kvality, funkčnosť, bezpečnosť a rozmery, vrátane požiadaviek vzťahujúcich sa na výrobok z hľadiska názvu, pod ktorým sa predáva, a tiež terminológie, symbolov, skúšania a skúšobných metód, balenia, označovania alebo štítkovania a postupov posudzovania zhody;

...

3) ‚iné požiadavky' sú požiadavky iné ako technická špecifikácia; sú kladené na výrobok za účelom ochrany najmä spotrebiteľov alebo životného prostredia a ovplyvňujú životnosť výrobku po jeho uvedení na trh. Ide o požiadavky, ako sú podmienky používania, opätovného používania a spotreby alebo zneškodňovania v prípadoch, v ktorých môžu mať takéto podmienky významný vplyv na zloženie alebo povahu výrobku, alebo na jeho uvádzanie na trh;

...

9) ‚technický predpis': technické špecifikácie a iné požiadavky vrátane príslušných správnych predpisov, ktorých dodržiavanie je v súvislosti so zavedením výrobku na trh alebo jeho používaním v členskom štáte alebo jeho väčšej časti *de iure* alebo *de facto* povinné; okrem prípadov umožnených na základe článku 10 sem patria aj zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia, ktoré zakazujú výrobu, dovoz, uvedenie na trh alebo používanie výrobkov;

...

10) ‚návrh technického predpisu' je znenie technickej špecifikácie alebo inej požiadavky vrátane správnych opatrení, formulovaných s cieľom uzákoňovania alebo dosiahnutia uzákonenia návrhu technického predpisu ako technického predpisu, pričom znenie je v štádiu prípravy a je v ňom ešte možné vykonať podstatné zmeny." [*neoficiálny preklad*]

4 Články 8 a 9 smernice 83/189 zaväzujú členské štáty, na strane jednej, oznámiť Komisii Európskych spoločenstiev návrhy technických predpisov týkajúcich sa oblasti pôsobnosti tejto smernice okrem tých prípadov, keď návrh technického predpisu obsahuje púhy prenos medzinárodnej alebo európskej normy a keď postačí informácia o príslušnej norme, a na strane druhej, oddialiť prijatie tohto návrhu o niekoľko mesiacov, aby umožnili Komisii preskúmať, či sú v súlade s právom Spoločenstva, najmä s voľným pohybom tovaru, alebo navrhnúť v predmetnej oblasti smernicu, nariadenie alebo rozhodnutie.

Švédske právne predpisy

Trestný zákon

5 Kapitola 16 trestného zákona (brottsbalken, ďalej len „švédsky trestný zákon") obsahuje § 14, podľa ktorého sa za protiprávne usporadúvanie hazardných hier potresce peňažným trestom alebo odňatím slobody až na dva roky ten, kto nedovoleným spôsobom verejne usporadúva hru alebo podobnú činnosť, ktorej výsledok závisí celkom alebo hlavne od náhody a ktorá je z dôvodu svojej povahy, ekonomickej hodnoty vkladu a iných okolností v nej obsiahnutých pre hráča riskantná, alebo je spôsobilá usporiadateľovi priniesť značný ekonomický zisk.

Právna úprava lotérií

6 Pred prijatím zákona o lotériách [lotterilagen (1994:1000), SFS 1994, č. 1000, ďalej len „zákon o lotériách"], ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 1995, zakazovalo nariadenie (1979:207) o lotériách [lotteriförordningen (1979:207), SFS 1979, č. 207], platné od 1. januára 1979, a potom zákon o lotériách [lotterilagen (1982:1011), SFS 1982, č. 1011], ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 1984, usporadúvanie hier na hracích automatoch, s výnimkou na palubách lodí premávajúcich na medzinárodných linkách.

7 Článok 3 zákona o lotériách uvádza:

„V zmysle tohto zákona sa za lotériu považuje činnosť, pri ktorej môže jeden alebo viacerí účastníci dosiahnuť prostredníctvom vkladu alebo bez vkladu výhru vyššej hodnoty ako iný účastník prostredníctvom týchto činností:

1) zlosovanie, hádanky, stávky a podobné činnosti,

2) hry na trhoch,

3) lotéria, hry na hracích automatoch, rulety, hry s kockami, kartami, pyramídové listové hry a iné podobné hry.

..."

8 Článok 6 zákona o lotériách uvádza:

„V zmysle tohto zákona sa za hry na hracích automatoch považujú hry s nasledujúcimi mechanickými alebo elektronickými hracími automatmi:

1) ‚varuspelsautomat', hrací automat, ktorý vydáva výhru vo forme tovaru/losu a pri ktorom závisí možnosť výhry celkom alebo čiastočne od náhody,

2) ‚penningautomat', hrací automat, ktorý vypláca výhru v peniazoch a pri ktorom závisí možnosť výhry hlavne od náhody,

3) ‚värdeautomat', hrací automat, ktorý vydáva výhru vo forme poukážok, žetónov alebo podobne a pri ktorom závisí možnosť výhry hlavne od náhody,

4) ‚skicklighetsautomat', hrací automat, ktorý vypláca výhru v peniazoch a pri ktorom závisí možnosť výhry hlavne od šikovnosti hráča."

9 V § 9 zákona o lotériách sa uvádza:

„Ak tento zákon nestanoví inak, lotérie sa môžu usporadúvať len po predchádzajúcom súhlase."

10 Podľa § 54 ods. 1 bod 1) zákona o lotériách, kto úmyselne alebo z hrubej nedbanlivosti usporiada nepovolenú lotériu, potrestá sa peňažným trestom alebo odňatím slobody až na šesť mesiacov.

11 Z uznesenia o podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že švédske súdy boli takmer okamžite po nadobudnutí účinnosti zákona o lotériách konfrontované s ťažkosťami pri určení pôsobnosti tohto zákona.

12 Nastoľovala sa najmä otázka, či kategória hier na hracích automatoch označovaná ako „lyckohjulsspel" patrí do pôsobnosti zákona o lotériách. Tieto hry typu „fruktspel", čiže hracie automaty bez páky, dokonca pokerové hry, sa vyznačujú tým, že automat nevydáva výhry bezprostredne, ale na želanie hráča.

13 Viaceré švédske súdy, okrem iného odvolacie, rozhodli, že „lyckohjulsspel" nepatria z dôvodu tejto charakteristiky do niektorej z kategórie hier na hracích automatoch v zmysle § 6 zákona o lotériách a že nemôžu byť zaradené ani medzi „iné podobné hry" v zmysle § 3 bodu 3 tohto zákona. Vychádzajúc z tejto judikatúry, tieto hry nepatrili do pôsobnosti tohto zákona.

14 Vzhľadom na túto judikatúru švédska vláda navrhla podľa údajov v uznesení o podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania zmenu zákona o lotériách v tom zmysle, že „lyckohjulsspel" patrí medzi hry hrané na automatoch v zmysle § 3 bodov 3 a 6 tohto zákona.

15 Zákonom o zmene zákona o lotériách [lag om ändring i lotterilagen (1996:1168) SFS 1996, č. 1168, ďalej len „zákon z roku 1996"], ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 1997, tento vládny návrh schválil Riksdag (švédsky parlament).

16 Zákon z roku 1996 vsunul do § 6 zákona o lotériách túto úvodnú vetu:

„V zmysle tohto zákona sa za hry na hracích automatoch považujú hry s mechanickými alebo elektronickými hracími automatmi.

..."

17 Zákon z roku 1996 vložil ďalej do zákona o lotériách § 24a, ktorý znie:

„Povolenia na hry na hracích automatoch sa vydávajú len pre ‚varuspelsautomat', ‚penningautomat' ‚värdeautomat' a ‚skicklighetsautomat'."

18 Z § 24 a zákona o lotériách vyplýva, že „lyckohjulsspel" nie je možné povoliť, takže ich usporadúvanie je vo Švédsku v zmysle tohto zákona zakázané.

19 V roku 1999 zaviedol zákon o zmene zákona o lotériách [lag om ändring i lotterilagen (1999:358), SFS 1999, č. 358, ďalej len „zákon z roku 1999"] ďalšie zmeny týkajúce sa najmä prevádzky „varuspelsautomatov".

Konanie pred vnútroštátnym súdom a prejudiciálna otázka

20 Rozsudkom Ljungby tingsrätt (súd prvého stupňa Ljungby) zo 16. júna 1999 potvrdeným v odvolacom konaní rozsudkom Göta hovrätt (odvolací súd Göta) z 31. októbra 2000 bol pán Lindberg uznaný za vinného zo spáchania trestného činu usporadúvania hazardných hier a bol mu uložený peňažný trest vo výmere dennej sadzby 150 SEK na dobu 80 dní.

21 Bol obvinený z toho, že v období od 1. januára 1997 do 20. apríla 1998 usporadúval bez povolenia verejné lotérie hazardného charakteru podľa kapitoly 16 § 14 švédskeho trestného zákona. Išlo o hazardné hry kategórie „lyckohjulsspel" organizované v priestoroch kiosku Ingvars v Älmhult (Švédsko).

22 Pán Lindberg sa proti rozsudku Göta hövrätt odvolal na Högsta domstolen (Najvyšší súd).

23 Vo svojom odvolaní žiadal v prvom rade zamietnutie proti nemu vzneseného obvinenia a v druhom rade posúdenie trestného činu, z ktorého bol obvinený, ako jednoduché porušenie zákona o lotériách a zníženie počtu dní, na ktoré mu bol uložený peňažný trest.

24 Odvolával sa najmä na to, že ustanovenia zákona z roku 1996 účinného od 1. januára 1997 sú, pokiaľ ide o zákaz usporadúvania „lyckohjulsspel", technickými predpismi v zmysle smernice 83/189, ktorých porušenie mu nemožno platne vytýkať, pretože neboli švédskymi orgánmi pred ich nadobudnutím účinnosti oznámené Komisii.

25 Högsta domstolen sa vo svojom uznesení o podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania odvoláva na písomné vyjadrenie, ktoré mu predložil generálny prokurátor (ďalej len „generálny prokurátor"). Toto vyjadrenie sa dá zhrnúť takto:

26 Podľa generálneho prokurátora otázka, či bolo usporadúvanie hazardných hier pánom Lindberg zakázané, môže byť posúdená len na základe právnej úpravy lotérií, lebo činnosti, pre ktoré je podľa tejto úpravy potrebné povolenie, alebo sú od povolenia oslobodené, nemôžu spadať pod kapitolu 16 § 14 švédskeho trestného zákona.

27 Generálny prokurátor popisuje okolnosti, za ktorých bol prijatý zákon z roku 1996 a ktoré sú uvedené v bodoch 11 až 15 tohto rozsudku, pričom ďalej uvádza, že Švédske kráľovstvo v čase prijatia zákona o lotériách ešte nebolo členom Európskej únie, a v tejto súvislosti upozorňuje, že smernica 83/189 neobsahuje povinnosť spätne oznámiť už predtým prijaté opatrenia.

28 Uvádza však, že Švédske kráľovstvo pri prijatí zákona z roku 1996 už členom Európskej únie bolo.

29 Generálny prokurátor poukazuje na okolnosť, že návrh švédskej vlády, ktorý bol prijatý ako zákon z roku 1996, nebol Komisii oznámený v súlade so smernicou 83/189, ale že následne vznikla určitá neistota v súvislosti s povinnosťou vykonať toto oznámenie.

30 Švédska vláda bola toho názoru, že takéto oznámenie nie je potrebné z dôvodu, že zákon o lotériách už obsahuje „lyckohjulsspel", pretože tieto hry patria pod pojem „iné podobné hry" v zmysle § 3 bodu 3 tohto zákona. Preto zákon z roku 1996 predstavuje len zdôraznenie vôle zákonodarcu a neprináša žiadnu vecnú zmenu pôsobnosti zákona o lotériách.

31 Napriek tomu Kommerskollegium (Výbor švédskeho obchodu), ktorý k tejto otázke švédska vláda konzultovala, prišiel vo svojom posudku z 29. januára 2001 k opačnému názoru.

32 Vzhľadom na túto neistotu švédska vláda navrhla zrušiť zákon z roku 1996, ako aj zákon z roku 1999, a zapracovať zmeny zákona o lotériách, ktoré tieto zaviedli, do nového návrhu zákona, ktorý bol Komisii oznámený podľa smernice 83/189.

33 Tento návrh zákona bol potom prijatý švédskym zákonodarcom ako zákon o zmene zákona o lotériách [lag om ändring i lotterilagen (2001:1045), SFS 2001, č. 1045] ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2002.

34 Generálny prokurátor sa domnieva, že možno akceptovať výklad švédskej vlády, podľa ktorého zmeny zákona o lotériách zavedené zákonom z roku 1996 nemuseli byť oznámené Komisii podľa smernice 83/189, pretože neobsahovali žiadne vecné zmeny úpravy týkajúcej sa lotérií. Existovali totiž dôvody domnievať sa, že „lyckohjulsspel" patria do kategórie „iné podobné hry" uvedenej v § 3 bode 3 uvedeného zákona. Znenie tohto ustanovenia totiž jasne naznačuje, že to musí byť tak.

35 Výsledok skúmania všetkých predložených tvrdení však vyznieva skôr v prospech domnienky existencie oznamovacej povinnosti podľa smernice 83/189. Prípravné práce na zákone o lotériách totiž ukazovali, že kategória „iné podobné hry" sa týka len „pyramídových listových hier" uvedených v tomto ustanovení. Ďalej treba zohľadniť okolnosť, že švédsky parlament zrušil zmeny zákona o lotériách, ktoré zaviedol zákon z roku 1996 potom, čo tieto boli oznámené Komisii, ako je to uvedené v bode 32 tohto rozsudku.

36 To znamená, že na základe týchto zmien boli „lyckohjulsspel" zaradené medzi hry hrané na automatoch patriace pod zákon o lotériách a že do tohto zákona bol zapracovaný nový výslovný zákaz, ktorý sa týka iných hier na hracích automatoch ako hier vymenovaných v § 6 tohto zákona.

37 Neoznámenie takéhoto zákazu však znamená, že ho nemožno uplatniť voči jednotlivcom. Generálny prokurátor v tomto smere vyhlásil, že normy a technické predpisy týkajúce sa hier na hracích automatoch patria pod smernicu 83/189 a že táto smernica neuvádza žiadnu výslovnú výnimku z oznamovacej povinnosti v prípade nepodstatných zmien alebo upresnení takýchto noriem.

38 Na tomto základe prehlásil generálny prokurátor, že sa v tomto prípade nebráni zastaveniu trestného stíhania proti pánovi Lindbergovi pre trestný čin usporadúvania nedovolených hazardných hier.

39 Za týchto okolností Högsta domstolen zastavil konanie a predložil Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1) Môže zavedenie zákazu používania určitého výrobku vo vnútroštátnom predpise byť technickým predpisom, ktorý musí byť oznámený v zmysle smernice [83/189]?

2) Môže zavedenie zákazu používania určitej služby, ktorá ovplyvňuje používanie určitého výrobku, vo vnútroštátnom predpise, byť technickým predpisom, ktorý musí byť oznámený v zmysle smernice [83/189]?

3) Môže definovanie určitej služby, ktorá súvisí s konštrukciou určitého výrobku, vo vnútroštátnom predpise novým spôsobom, byť technickým predpisom, ktorý musí byť oznámený v zmysle smernice v prípade, ak má vplyv na použitie výrobku?

4) Aký význam majú nasledujúce okolnosti pre oznamovaciu povinnosť podľa smernice [83/189]:

— zmena vo vnútroštátnej úprave z povoľovacieho režimu na zákaz,

— vyššia alebo nižšia hodnota výrobku/služby,

— veľkosť trhu výrobku/služby,

— vplyv nového vnútroštátneho predpisu na používanie pozostávajúceho z úplného zákazu alebo zákazu, alebo obmedzenia používania v jednej z viacerých oblastí použitia?"

Úvodné poznámky

40 Na úvod je vhodné, v prvom rade, konštatovať, že rovnako, ako vyplýva z dôvodov uznesenia o podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania, vnútroštátnymi ustanoveniami, na ktoré sa vnútroštátny súd pýta, či spadajú pod účinnosť smernice 83/189, sú ustanovenia zákona o lotériách, v znení zmenenom zákonom z roku 1996 (ďalej len „zmenený zákon o lotériách"), ktoré nadobudli účinnosť 1. januára 1997, pokiaľ obsahujú zákaz usporadúvania hazardných hier prostredníctvom prevádzky hracieho automatu „lyckohjulsspel", o ktoré ide vo veci samej, pričom zásadným znakom takéhoto hracieho automatu je, že výhry nevydáva bezprostredne, ale na želanie hráča.

41 Švédska vláda však uvádza, že zákon o lotériách obsahoval takýto zákaz už vo svojom pôvodnom znení a že zákon z roku 1996 mal tento zákaz len ujasniť. Tento výklad vnútroštátnej úpravy, s ktorým sa v zmysle uznesenia o podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania viaceré švédske súdy, vrátane odvolacích, zrejme nestotožnili, sa týka spornej otázky výkladu vnútroštátneho práva, ktorá nepatrí do

pôsobnosti Súdneho dvora, pričom bol do veci zapojený prostredníctvom návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

42 Pre zodpovedanie predložených otázok treba teda použiť údaje predložené v uznesení o návrhu na začatie prejudiciálneho konania, podľa ktorých bol predmetný zákaz do zákona o lotériách doplnený zákonom z roku 1996.

43 Po druhé, predmetný členský štát by bol povinný, za predpokladu, že príslušné ustanovenia zmeneného zákona o lotériách sú technickými predpismi, oznámiť ich vo forme návrhu zákona v zmysle smernice 83/189 v znení smernice 94/10 (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok z 3. júna 1999, Colim, C-33/97, Zb. s. I-3175, body 25 a 26).

44 Treba pritom poznamenať, že smernica 83/189 v znení použiteľnom pre vnútroštátne konanie predpisuje len povinnosť oznámiť návrhy technických predpisov týkajúcich sa výrobkov.

45 Po prijatí smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/48/ES z 20. júla 1998, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 98/34/ES o postupe pri poskytovaní informácií v oblasti technických noriem a predpisov (Ú. v. ES L 217, s. 18; Mim. vyd. 13/021, s. 8), bola pôsobnosť oznamovacej povinnosti týkajúca sa návrhov technických predpisov rozšírená na určité služby, o ktoré však vo vnútroštátnom konaní nejde, týkajúce sa Informačnej spoločnosti v zmysle článku 1 bodu 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/34/ES o postupe pri poskytovaní informácií v oblasti technických noriem a predpisov (Ú. v. ES L 204, s. 37; Mim. vyd. 13/020, s. 337). Táto smernica sa však nemôže použiť na vnútroštátne konanie.

46 Po tretie, portugalská vláda sa odvoláva na to, že Súdny dvor už rozhodol v tom zmysle, že prevádzkovanie hracích automatov, bez ohľadu na to, či sa dá odlíšiť od činností týkajúcich sa výroby, dovozu a distribúcie takýchto prístrojov, sa musí kvalifikovať ako služby v zmysle zmluvy ES, a že preto nemôže spadať pod jej článok 30 a 34 (zmenený, teraz článok 28 a 29 ES) o voľnom pohybe výrobkov (pozri rozsudok z 11. septembra 2003, Anomar a i., C-6/01, Zb. s. I-8621, bod 56).

47 Z toho podľa portugalskej vlády vyplýva, že smernica 83/189, ktorá má rovnaký rozsah pôsobnosti ako ustanovenia zmluvy ES o voľnom pohybe tovaru, je v konaní pred vnútroštátnym súdom použiteľná len vtedy, ak spadá pod predmetné ustanovenia zmluvy, a nie pod ustanovenia zmluvy v oblasti poskytovania služieb. Teda, pokiaľ z judikatúry vyplýva, že prevádzkovanie hier, aké sú predmetom konania pred vnútroštátnym súdom, musí byť kvalifikované ako poskytovanie služieb, táto smernica nebude v tomto konaní použiteľná.

48 K tomu treba pripomenúť, že smernica 83/189 má prostredníctvom preventívnej kontroly chrániť voľný pohyb tovaru, ktorý patrí k základným pilierom Spoločenstva (pozri najmä rozsudok zo 16. júna 1998, Lemmens, C-226/97, Zb. s. I-3711, bod 32).

49 Pôsobnosť smernice 83/189 je však v rozsahu, v akom sa zakladá na pojme technický predpis, definovaná v zásade autonómne, a nezávisí vo všetkých prípadoch od toho, či sú splnené podmienky použitia ustanovení zmluvy týkajúce sa voľného pohybu tovaru.

50 Toto možno vysvetliť tým, že smernica 83/189 predpokladá procedurálny mechanizmus preventívnej kontroly umožňujúci preskúmať otázku, či vnútroštátna norma obsahujúca technický predpis spadá pod ustanovenia zmluvy týkajúce sa voľného pohybu tovaru a, v prípade kladnej odpovede, preskúmať jej súlad s týmito ustanoveniami.

51 Možné účinky technického predpisu na pohyb tovaru v rámci Spoločenstva nepredstavujú kritérium použité smernicou 83/189 na definíciu jej rozsahu pôsobnosti.

52 Jednak prekážky voľného pohybu tovaru medzi členskými štátmi môžu byť síce odôvodnené, keď sú nevyhnutné na zabezpečenie súladu s kogentnými požiadavkami vo všeobecnom záujme, napriek tomu nepredstavujú zdôvodnenia, na ktoré sa odvoláva portugalská vláda vo svojich vyjadreniach predložených Súdnemu dvoru, jednak žiadne kritérium, ktoré by bolo uvedené v smernici 83/189 na vymedzenie jej rozsahu pôsobnosti, predovšetkým nemajú takéto úvahy nič spoločné s pojmom technický predpis.

O prejudiciálnych otázkach

O prvých dvoch otázkach

53 Svojimi prvými dvoma otázkami, ktoré je vhodné preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či vnútroštátne predpisy ako zákon o lotériách v platnom znení, pokiaľ tento obsahuje zákaz usporadúvať hazardné hry prostredníctvom určitých hracích automatov, sú technickým predpisom v zmysle článku 1 bodu 9 smernice 83/189.

54 V zmysle článku 1 bodu 9 smernice 83/189 sa dá pojem „technický predpis" rozdeliť do troch kategórií, a to, po prvé, „technická špecifikácia" v zmysle článku 1 bodu 2, tejto smernice, po druhé, „iné požiadavky", ktoré definuje článok 1 bod 3 tejto smernice a, po tretie, „zákaz výroby, dovozu a distribúcie alebo použitia výrobku" v zmysle článku 1 bodu 9 prvého pododseku smernice.

55 Pokiaľ ide v prvom rade o prípadné zaradenie vnútroštátnych predpisov, akými sú predmetné predpisy, o ktoré ide vo vnútroštátnom konaní, medzi technické predpisy z dôvodu ich príslušnosti do kategórie technických špecifikácií v zmysle článku 1 bodu 2, smernice 83/189, tak skutočne § 24a zákona o lotériách v zmenenom znení obsahuje zákaz používania jednej určitej kategórie hracích automatov, ktorá je definovaná prostredníctvom ich charakteristických špecifikácií.

56 V predmetnom prípade však tieto predpisy nemožno zaradiť medzi „technické špecifikácie" v zmysle článku 1 bodu 2 smernice 83/189.

57 Ako už Súdny dvor rozhodol, pojem technická špecifikácia predpokladá, že sa vnútroštátne opatrenie vzťahuje na výrobok a jeho obal ako také, a teda určuje predpísané znaky výrobku (pozri v tomto zmysle rozsudky z 8. marca 2001, Van der Burg, C-278/99, Zb. s. I-2015, bod 20; z 22. januára 2002, Canal Satélite Digital, C-390/99, Zb. s. I-607, bod 45, a zo 6. júna 2002, Sapod Audic, C-159/00, Zb. s. I-5031, bod 30).

58 Treba uviesť, že vnútroštátne opatrenie takého druhu, ako je predmetné opatrenie, o ktoré ide vo vnútroštátnom konaní, obsahuje v zásade zákaz, ktorý je adresovaný prevádzkovateľom, ako je pán Lindberg, ktorí chcú dať určité druhy hracích automatov k dispozícii hráčom, a teda konzumentom.

59 Takéto opatrenie tak slúži úprave činnosti podnikov, ktoré vyvíjajú činnosť v oblasti služieb v súvislosti s hracími automatmi. Ako už Súdny dvor rozhodol, v prípade, keď vnútroštátne opatrenie upravuje podmienky pre založenie podnikov, akými sú ustanovenia, ktoré podmieňujú výkon nejakej odbornej činnosti, ako závislé od predošlého povolenia, toto opatrenie nie je technickým predpisom (porovnaj v tom zmysle rozsudok z 30. apríla 1996, CIA Security International, C-194/94, Zb. s. I-2201, bod 25).

60 Z toho vyplýva, že uvedené opatrenie sa nevzťahuje nutne na výrobok a jeho obal ako také, a teda neurčuje podľa výkladu, ktorý prijal Súdny dvor vo svojej judikatúre uvedenej v bode 57 tohto rozsudku, predpísané znaky výrobku v zmysle článku 1 bodu 2, smernice 83/189.

61 Takýto výklad je potvrdený v odôvodnení k návrhu smernice Rady o druhej zmene smernice 83/189, ktorou sa ustanovuje postup poskytovania informácií v oblasti technických noriem a predpisov (Ú. v. ES C 340, s. 7), ktorá sa po prijatí Radou Európskej únie stala smernicou 94/10.

62 Touto naposledy uvedenou smernicou, ktorá je z časového hľadiska použiteľná na vnútroštátne konanie, bola zavedená druhá kategória technických predpisov, tzv. „iné požiadavky" do smernice 83/189.

63 Tým pádom sa nastoľuje otázka, či môže byť vnútroštátne opatrenie, ktoré je predmetom vnútroštátneho konania, zaradené medzi „iné požiadavky" v zmysle článku 1 bodu 3, smernice 83/189, ktorý je podľa bodu 9 toho istého článku taktiež technickým predpisom.

64 Bod 18 tohto odôvodnenia návrhu k tomuto uvádza najmä, že pôvodný návrh smernice 83/189 počítal len s takými technickými predpismi, ktoré boli stanovené pre uvedenie výrobku na trh najmä z bezpečnostných dôvodov, a až neskôr sa prejavila potreba rozšírenia tejto koncepcie.

65 Komisia v tomto odôvodnení vysvetľuje, že hlavným úmyslom zavedenia pojmu „iné požiadavky" bolo rozšíriť pôvodný rozsah pôsobnosti smernice 83/189 v tom smere, aby tento zahŕňal aj vnútroštátnu úpravu týkajúcu sa najmä ochrany spotrebiteľa, ktorá obsahuje zohľadnenie požiadaviek vznikajúcich po uvedení výrobku na trh, hlavne tých, ktoré sa týkajú možností použitia tohto výrobku.

66 V tom istom bode uvedeného odôvodnenia sa uvádza, že týmto rozšírením rozsahu pôsobnosti smernice 83/189 bolo možné zahrnúť úpravy, ktoré majú vplyv na výrobok a môžu spôsobiť skreslenia na trhu.

67 Definícia pojmu „iné požiadavky" bola Radou prijatá podľa tohto návrhu smernice predloženej Komisiou a vyskytuje sa v tejto podobe v konečnom znení smernice 94/10.

68 V zmysle uvedeného treba konštatovať, že také vnútroštátne opatrenie, akým je zákaz, ktorého sa týka vnútroštátne konanie, je špeciálne zahrnuté pod pojem „iné požiadavky" tak, ako bol tento doplnený smernicou 94/10 do smernice 83/189 na účely rozšírenia rozsahu jej pôsobnosti, a preto nepatrí do kategórie technických špecifikácií.

69 Ide tu totiž o požiadavku, ktorá bola nariadená vzhľadom na výrobok, v danom prípade na hracie automaty, v zásade z dôvodu ochrany spotrebiteľov, v danom prípade hráčov.

70 Za týchto podmienok sa zákaz uvedený v príslušných ustanoveniach zákona o lotériách v zmenenom znení týka používania výrobku v zmysle článku 1 bodu 9 smernice 83/189.

71 Ďalej, požiadavka týkajúca sa hracích automatov, ktorá je predmetom vnútroštátneho konania, nebola zavedená vzhľadom na ich uvedenie do prevádzky, ale týka sa ich životného cyklu po ich uvedení do prevádzky v zmysle definície pojmu „iné požiadavky" v článku 1 bodu 3 smernice 83/189.

72 Aby mohla byť požiadavka zákazu používania hracích automatov, o ktorý ide v konaní pred vnútroštátnym súdom, kvalifikovaná ako „iná požiadavka" v zmysle článku 1 bodu 3 smernice 83/189, musí predstavovať „podmienku" vzťahujúcu sa na používanie predmetného výrobku, ktorá môže mať významný vplyv na zloženie alebo povahu výrobku, alebo na jeho uvádzanie na trh.

73 Potom sa však nastoľuje otázka, či možno tento zákaz považovať za „podmienku" vzťahujúcu sa na používanie predmetného výrobku, alebo či ide skôr o vnútroštátne opatrenie patriace do tretej kategórie technických predpisov uvedených v článku 1 bode 9 smernice 83/189, ktorá bola do tejto smernice doplnená taktiež smernicou 94/10, menovite „právne predpisy..., členských štátov, ktoré zakazujú... používanie výrobkov".

74 Priradenie vnútroštátnej úpravy, ako je tá, ktorá je predmetom konania pred vnútroštátnym súdom, k jednej alebo ku druhej kategórii technických predpisov závisí od dosahu zákazu, ktorý toto opatrenie zavádza.

75 V tomto ohľade je dôležité, že táto tretia kategória technických predpisov uvedená v článku 1 bode 9 smernice 83/189 neobsahuje na rozdiel od druhej kategórie, ktorá je vytvorená inými požiadavkami v zmysle článku 9 bodu 3, podmienku, že predmetný zákaz môže mať významný vplyv na zloženie alebo povahu výrobku, alebo na jeho uvádzanie na trh.

76 Keďže sa táto tretia kategória technických predpisov týka najmä zákazu používania výrobku, musí tu ísť o opatrenia, ktorých dosah jasne prekračuje obmedzenie určitých možných spôsobov použitia predmetného výrobku, a tým sa neobmedzuje len na púhy zákaz používania tohto výrobku.

77 Ako uviedol generálny advokát v bode 70 svojich návrhov, táto kategória technických predpisov sa týka najmä vnútroštátnych opatrení, ktoré nenechávajú priestor pre iné ako čisto okrajové použitie výrobku v rozpore s jeho účelom použitia. Je úlohou vnútroštátneho súdu, aby preskúmal, či je tomu tak v prípade zákazu, ktorý obsahuje predmetné vnútroštátne ustanovenie, ktoré je predmetom konania pred vnútroštátnym súdom.

78 Ak by bolo na základe tohto preskúmania preukázané, že v konaní pred vnútroštátnym súdom nejde o tento prípad, mohlo by byť vnútroštátne ustanovenie zaradené medzi „iné požiadavky", keď je isté, že jeho dodržiavanie pre používanie výrobku je v príslušnom členskom štáte právne záväzné v zmysle článku 1 bodu 9

smernice 83/189. V tomto prípade je, podľa tohto predpokladu, povinnosťou vnútroštátneho súdu skúmať, či predmetný zákaz môže mať významný vplyv na zloženie alebo povahu výrobku, alebo na jeho uvádzanie na trh v zmysle bodu 3 toho istého článku.

79 Pri overení, ktoré musí vykonať vnútroštátny súd, je vhodné preskúmať najmä možný vplyv tvrdenia predloženého portugalskou vládou, že hracie automaty môžu byť programované a v prípade potreby preprogramované tak, aby mohli vykonávať rôzne funkcie.

80 So zreteľom na uvedené treba na obe prvé otázky odpovedať tak, že vnútroštátne predpisy ako zákon o lotériách v platnom znení môžu byť technickým predpisom v zmysle článku 1 bodu 9 smernice 83/189 v rozsahu, v akom obsahujú zákaz usporadúvania hazardných hier prostredníctvom hracích automatov, keď je preukázané, že dosah predmetného zákazu je toho druhu, že nenecháva priestor pre iné ako čisto okrajové použitie predmetného výrobku, ktoré sa dá od neho rozumne očakávať, alebo, ak nejde o takýto prípad, keď je preukázané, že tento zákaz môže mať významný vplyv na zloženie alebo povahu výrobku, alebo na jeho uvedenie na trh.

O tretej otázke

81 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či nové definovanie určitej služby, ktorá súvisí s konštrukciou určitého výrobku, najmä takej, ktorá spočíva v prevádzke určitých hracích automatov, vo vnútroštátnom predpise, ako tomu bolo v prípade zákona z roku 1996, môže byť technickým predpisom, ktorý sa musí v zmysle smernice 83/189 oznámiť, ak má táto nová definícia vplyv na použitie výrobku.

82 V tejto súvislosti je vhodné najprv upozorniť na to, že vnútroštátne opatrenie sa nepovažuje za návrh technického predpisu v zmysle článku 1 bodu 9 smernice 83/189, z čoho vyplýva, že sa nemusí oznámiť, keď bolo vydané po nadobudnutí účinnosti tejto smernice, opakuje alebo keď nahrádza vnútroštátne opatrenie bez toho, aby dopĺňalo nové alebo doplňujúce špecifikácie, a pôvodné opatrenie bolo Komisii riadne oznámené (pozri v tomto zmysle už citovaný rozsudok Colim, bod 22). V predmetnom prípade je potrebné zohľadniť dobu, kedy nadobudla smernica 83/189 účinnosť pre Švédske kráľovstvo.

83 Ďalej, ako už bolo uvedené v bode 41 tohto rozsudku, nastoľuje sa otázka, či zákaz usporadúvať hazardné hry prostredníctvom určitých hracích automatov, najmä prostredníctvom „lyckohjulsspel", o ktoré ide v konaní pred vnútroštátnym súdom, obsahoval už zákon o lotériách vo svojom pôvodnom znení a či zákon z roku 1996 tento zákaz len ujasnil, alebo či bol tento zákaz doplnený do zákona o lotériách, je otázkou vnútroštátneho práva, na ktorej zodpovedanie je príslušný vnútroštátny súd.

84 Nakoniec, z odpovede na prvé dve otázky vyplýva, že vnútroštátna úprava, ktorá predpisuje obmedzenie nejakej služby, ako prevádzky určitých hracích automatov, môže byť za určitých okolností technickým predpisom, ktorý treba oznámiť v súlade so smernicou 83/189.

85 So zreteľom na uvedené treba na tretiu otázku odpovedať tak, že definovanie určitej služby, ktorá súvisí s konštrukciou určitého výrobku, novým spôsobom, najmä takej, ktorá spočíva v prevádzke určitých hracích automatov, ako tomu bolo v prípade zákona z roku 1996, môže byť technickým predpisom, ktorý sa musí v zmysle smernice 83/189 oznámiť, ak táto nová úprava neobsahuje len technické predpisy, ktoré, v prípade, že boli vydané v dotyčnom členskom štáte po nadobudnutí

účinnosti smernice 83/189, opakuje alebo nahrádza vnútroštátne opatrenie bez toho, aby dopĺňalo nové alebo doplňujúce špecifikácie a pôvodné opatrenie bolo Komisii riadne oznámené.

O štvrtej otázke

86 Prostredníctvom svojej štvrtej otázky žiada vnútroštátny súd Súdny dvor o informáciu, aký význam majú pre oznamovaciu povinnosť podľa smernice 83/189 tieto okolnosti:

— zmena vo vnútroštátnej úprave z povoľovacieho režimu na zákaz,

— vyššia alebo nižšia hodnota výrobku/služby,

— veľkosť trhu výrobku/služby,

— vplyv nového vnútroštátneho predpisu na používanie pozostávajúceho z úplného zákazu alebo zákazu, alebo obmedzenia používania v jednej alebo vo viacerých oblastiach použitia.

87 V súvislosti s prvou okolnosťou uvedenou vnútroštátnym súdom, totiž zmenou vo vnútroštátnej úprave z povoľovacieho režimu na zákaz, treba pripomenúť, že Súdny dvor už v minulosti rozhodol, že vnútroštátne predpisy, ktoré obsahujú len podmienky pre zakladanie podnikov, ako napríklad predpisy, ktoré podmieňujú vykonávanie živnosti predchádzajúcim povolením, nie sú technickými predpismi v zmysle článku 1 bodu 9 smernice 83/189. Technické predpisy v zmysle tohto ustanovenia sú totiž špecifikácie, ktoré definujú vlastnosti výrobkov, a nie vlastnosti týkajúce sa podnikateľov (pozri už citovaný rozsudok Canal Satélite Digital, bod 45 a v ňom citovanú judikatúru).

88 Z uvedeného vyplýva, že vnútroštátna úprava, ktorá obsahuje povinnosť žiadať o povolenie na služby, akými je prevádzka určitých hracích automatov, nie je technickým predpisom v zmysle článku 1 bodu 9 smernice 83/189.

89 Pokiaľ ide o otázku povinnosti oznámiť podľa smernice 83/189 zákaz určitej služby, akou je prevádzka určitých hracích automatov, treba konštatovať, že táto otázka sa spája s otázkou, ktorá je predmetom štvrtej okolnosti uvedenej v štvrtej prejudiciálnej otázke.

90 Ako bolo už rozhodnuté pri zodpovedaní prvých dvoch otázok, môže vnútroštátne opatrenie, ktoré obsahuje zákaz takejto služby, byť technickým predpisom v zmysle článku 1 bodu 9 smernice 83/189.

91 Pokiaľ ide o druhú a tretiu okolnosť uvedenú v štvrtej prejudiciálnej otázke, treba pripomenúť, že, ako bolo uvedené v bode 50 tohto rozsudku, smernica 83/189 predpokladá procedurálny mechanizmus preventívnej kontroly umožňujúci pre-

skúmať otázku, či vnútroštátna norma obsahujúca technický predpis spadá pod ustanovenia zmluvy týkajúce sa voľného pohybu tovaru, a v prípade kladnej odpovede, preskúmať jej súlad s týmito ustanoveniami.

92 Ako už bolo uvedené v bode 51 tohto rozsudku, možné účinky technického predpisu na pohyb tovaru v rámci Spoločenstva nepredstavujú kritérium použité smernicou 83/189 na definíciu jej pôsobnosti, najmä pokiaľ ide o v nej uvedenú oznamovaciu povinnosť.

93 Ak vnútroštátne opatrenie spadá pod pôsobnosť tejto smernice, posúdenie týchto účinkov je v danom prípade možné použitým procedurálneho mechanizmu preventívnej kontroly, ktorý upravuje smernica 83/189.

94 Okrem toho, ako uviedol generálny advokát v bode 86 svojich návrhov, pravidlá na obmedzenie oznamovacej povinnosti stanovené smernicou 83/189 nepredvídajú žiadnu výnimku *de minimis*, t. j. výnimku, podľa ktorej by boli z tejto povinnosti vyňaté vnútroštátne opatrenia, ktoré majú len relatívne malý vplyv na pohyb tovaru v rámci Spoločenstva.

95 Na základe už uvedeného treba na štvrtú otázku odpovedať takto:

— zmena vo vnútroštátnej úprave z povoľovacieho režimu na zákaz môže byť okolnosťou, ktorá je dôležitá pre oznamovaciu povinnosť podľa smernice 83/189,

— vyššia alebo nižšia hodnota výrobku/služby alebo veľkosť trhu výrobku/služby nemá vplyv na oznamovaciu povinnosť podľa tejto smernice.

O trovách

96 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania vo veci samej, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol a vyhlásil:

1. **Vnútroštátne predpisy ako zákon (1994:1000) o lotériách [lotterilagen (1994:1000)] v znení zákona (1996:1168) o zmene zákona o lotériách [lag om ändring i lotterilagen (1996:1168)] môžu byť technickým predpisom v zmysle článku 1 bodu 9 smernice Rady 83/189/EHS z 28. marca 1983, ktorou sa ustanovuje postup poskytovania informácií v oblasti technických noriem a predpisov, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady z 94/10/ES z 23. marca 1994, v rozsahu, v akom obsahujú zákaz usporadúvania hazardných hier prostredníctvom hracích automatov, keď je preukázané, že dosah predmetného zákazu nenecháva**

priestor pre iné ako čisto okrajové použitie predmetného výrobku, ktoré sa od neho dá rozumne očakávať, alebo, ak nejde o takýto prípad, keď je preukázané, že tento zákaz môže mať významný vplyv na zloženie alebo povahu výrobku, alebo na jeho uvedenie na trh.

2. Nové definovanie určitej služby súvisiacej s konštrukciou určitého výrobku, hlavne takej, ktorá spočíva v prevádzkovaní určitých hracích automatov, ako tomu bolo v prípade zákona o zmene zákona o lotériách 1996:1168, môže byť technickým predpisom, ktorý sa musí oznámiť v zmysle smernice 83/189, zmenenej a doplnenej smernicou 94/10, ak táto nová úprava nepredstavuje iba zopakovanie alebo nahradenie — bez dodania technických špecifikácií alebo iných nových alebo dodatočných požiadaviek — technických predpisov riadne oznámených Komisii Európskych spoločenstiev, pokiaľ boli prijaté po tom, čo v danom členskom štáte nadobudla smernica 89/139 účinnosť.

3. Zmena vo vnútroštátnej úprave z povoľovacieho režimu na zákaz môže byť okolnosťou, ktorá je dôležitá pre oznamovaciu povinnosť podľa smernice 83/189 zmenenej a doplnenej smernicou 94/10.

Vyššia alebo nižšia hodnota výrobku/služby alebo veľkosť trhu výrobku/služby nemá vplyv na oznamovaciu povinnosť podľa tejto smernice.

Podpisy